

FAKAT JE VAKAT ZA MLADE

Vodič kroz Zakone i
prava mladih u
Bosni i Hercegovini

FAKAT JE
VAKAT
ZA **MLADE**

**Vodič kroz Zakone i
prava mladih u
Bosni i Hercegovini**

Izdavač:

Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine

Autori:

Jasmina Banjalučkić

Nedim Alibegović

Nikola Kandić

Dizajn:

Adin Pinjo

Partneri:

Omladinski savjet Republike Srpske

Vijeće/Savjet mladih Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Sadržaj

Šta je omladinsko organizovanje?	1
Zašto je važno omladinsko organizovanje?	3
Krovna udruženja za mlade	4
Kako se formiraju krovna udruženja za mlade?	5
Kako postati član krovnih tijela i zašto?	8
Prava mladih zagantovana Zakonom	8
Zakonom predviđeni mehanizmi institucionalnog učešća mladih u BiH	9
Obaveze mladih	10
Obaveze vlasti	11

Ukoliko imate između 15 i 30 godina i živite u Bosni i Hercegovini, trenutno važeći zakoni koji definišu oblast mladih i omladinskog organizovanja vas prepoznaju kao mlade osobe. Vaš položaj, prava, obaveze, mogućnost omladinskog organizovanja i druga pitanja su regulisana zakonskim rješenjima prema području u kome živite.

Danas na teritoriji BiH imamo tri zakona:

Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, 36/10),
Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske (Službeni glasnik RS, 98/04, 119/08, 1/12), te
Zakon o mladima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, 18/17).

Zarad lakšeg snalaženja, u nastavku teksta ćemo koristiti sljedeće akronime:

- **ZOM FBiH** (Zakon o mladima Federacije BiH)
- **ZOM RS** (Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske)
- **ZOM BD** (Zakon o mladima Brčko distrikta BiH)

Šta je omladinsko organizovanje?

Omladinsko organizovanje posmatramo kao proces kojim se podstiče:

Načini na koje se mladi mogu organizovati su različiti:

Kroz neformalne grupe mladih - najneformalniji oblik udruživanja kojim se teži ispunjenju zajedničkih ideja, ciljeva i aktivnosti. Neformalne grupe nisu pravna lica (npr. nemaju svoj statut). One mogu biti upisane na spisak omladinskih udruženja u lokalnim zajednicama kako bi se evidentiralo njihovo postojanje, ali ne ostvaruju prava koja imaju omladinske organizacije.

Kroz omladinska udruženja/organizacije, tj. udruženja koja u svojim upravljačkim tijelima imaju dvije trećine mladih (ZOM FBiH, ZOM BD i ZOM RS). Omladinska udruženja/organizacije svojim radom doprinose poboljšanju statusa mladih.

Kroz vijeća mladih, odnosno, omladinske savjete - vijeće mladih (FBiH, BD) je krovno udruženje mladih zasnovano na dobrovoljnom članstvu omladinskih udruženja, a koje predstavlja interese mladih i omladinskih udruženja. Omladinski savjet (RS) predstavlja krovnu omladinsku organizaciju osnovanu radi doprinosa poboljšanju položaja mladih i ostvarivanja ciljeva iz svih oblasti omladinske politike.

Mladi se mogu organizovati i kroz druga udruženja (sportska, kulturna, ekološka i sl.) formirana prema Zakonima o udruženjima i fondacijama, a na čiji rad se ne odnose važeći Zakoni o mladima (FBiH i BD), odnosno Zakon o omladinskom organizovanju (RS). Ova udruženja se mogu baviti mladima, ali ona primarno nisu osnovana kao omladinska udruženja/organizacije.

An illustration of a man and a woman in conversation. The man, on the left, is wearing a blue long-sleeved shirt and has dark hair. The woman, on the right, is wearing a yellow sleeveless top and has long dark hair. They are facing each other. There are two green speech bubbles. The first bubble, coming from the man, contains the text 'Zašto je važno omladinsko organizovanje?'. The second bubble, coming from the woman, contains the text 'Ukoliko si dio neke od omladinskih struktura, dobivaš mogućnost da direktno učestvuješ u procesima odlučivanja u svojoj zajednici. Ovo je važno jer mladi moraju biti uključeni u odluke koje se odnose na njih. Učestvujući u radu omladinskih organizacija, vijeća mladih i omladinskih savjeta, tvoj glas postaje prepoznatljiv i teže ga je ignorisati u procesu donošenja odluka.'.

Zašto je važno omladinsko organizovanje?

Ukoliko si dio neke od omladinskih struktura, dobivaš mogućnost da direktno učestvuješ u procesima odlučivanja u svojoj zajednici. Ovo je važno jer mladi moraju biti uključeni u odluke koje se odnose na njih. Učestvujući u radu omladinskih organizacija, vijeća mladih i omladinskih savjeta, tvoj glas postaje prepoznatljiv i teže ga je ignorisati u procesu donošenja odluka.

Krovna udruženja za mlade

U BiH imamo tri krovna udruženja za mlade:

1. Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine (VM FBiH)
2. Omladinski savjet Republike Srpske (OSRS)
3. Vijeće/Savjet mladih Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Ova tri udruženja/organizacije su legitimni predstavnici mladih u svakom od entiteta i Brčko distriktu. Krovna udruženja su po svojoj strukturi različita, te način njihovog formiranja zavisi od sistema u kom ona djeluju, ali i nadležnosti nad pitanjima mladih.

Kako se formiraju krovna udruženja za mlade?

Vijeće mladih Federacije BiH

Vijeće mladih u FBiH se formira na nivou lokalnih zajednica zatim na nivou kantona, a tek onda na nivou FBiH.

Vijeće mladih općine/grada se osniva udruživanjem više od 50% omladinskih udruženja sa popisa koji se vodi kod nadležnog odjela za mlade u općini/gradu. Minimalan broj omladinskih organizacija koje osnivaju vijeće je tri.

Vijeća mladih kantona osniva više od 50% vijeća mladih iz općina/gradova tog kantona.

Vijeće mladih Federacije BiH osniva više od 50% kantonalnih vijeća mladih (minimalno 6).

Omladinski savjet Republike Srpske

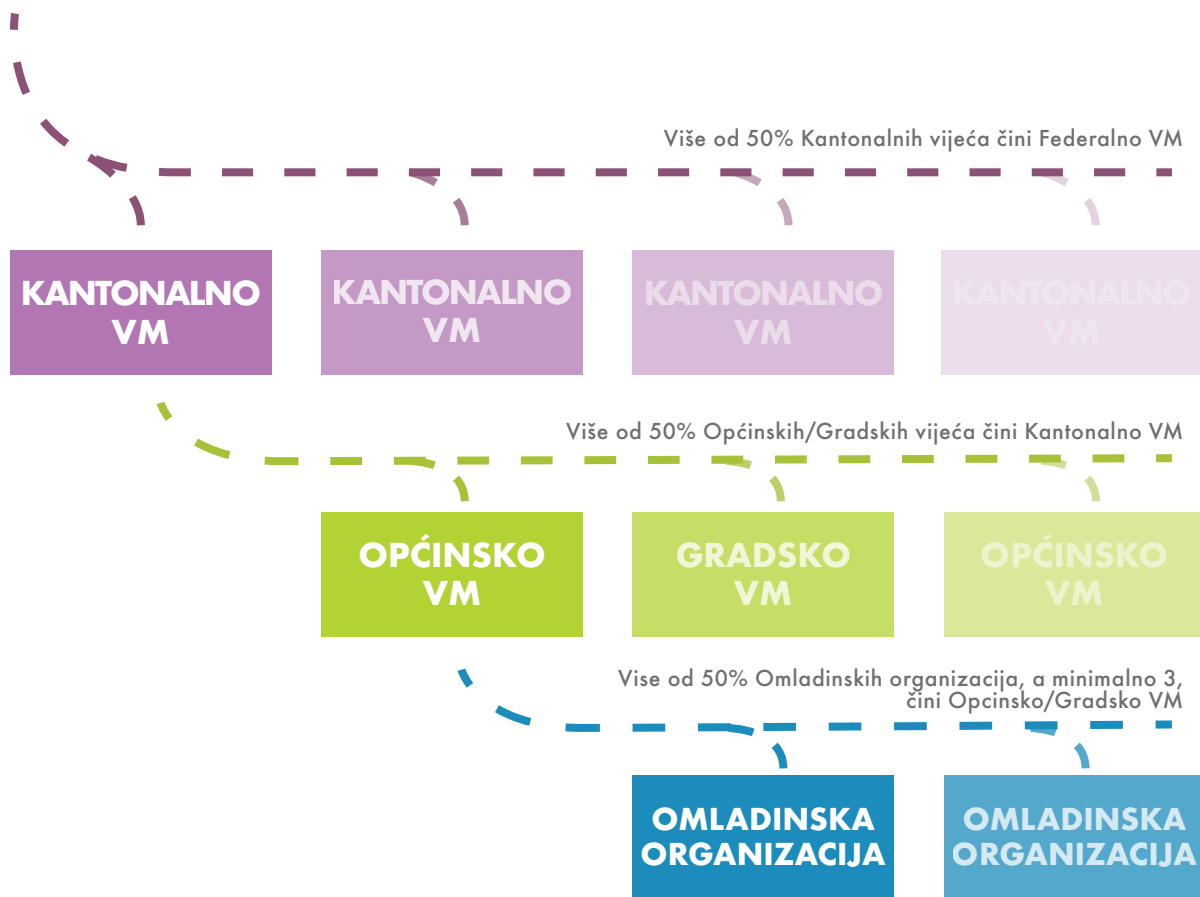
Omladinski savjet opštine/grada formiraju minimalno tri omladinske organizacije sa tog područja.

Omladinski savjet Republike Srpske čine organizacije i savezi organizacija upisane u Registar omladinskih organizacija RS, koji se vodi kod nadležnog ministarstva.

Vijeće/savjet mladih Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Vijeće/savjet mladih Brčko Distrikta BiH osniva više od 50% omladinskih udruženja upisanih u registar kod nadležne institucije (Odjeljenje za stručne i administrativne poslove).

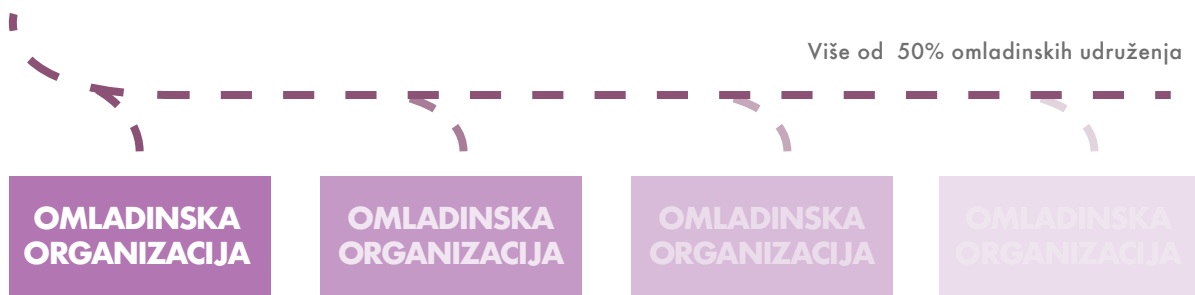
VIJEĆE MLADIH FEDERACIJE BIH

OMLADINSKI SAVJET REPUBLIKE SRPSKE

VIJEĆE/SAVJET MLADIH BRČKO DISTRIKTA BIH

Kako postati član krovnih tijela i zašto?

Fizička lica (pojedinci) ne mogu biti članovi krovnih tijela za mlade. Iz tog razloga se vraćamo na važnost omladinskog organizovanja i učešća u radu omladinskih organizacija. Dakle, kroz omladinske organizacije možete učestvovati u radu krovnih udruženja.

Krovna udruženja mladih su prepoznata kroz Zakone i samim tim imaju više prostora da zagovaraju prava mladih i budu uključeni u procese donošenja odluka. Krovnim udruženjima je dat legitimitet da predstavljaju mlade i da budu glas mladih u procesima koji se vode sa donosiocima odluka.

Prava mladih zagarantovana Zakonom

Mladim ljudima je kroz Ustav omogućen pristup osnovnim ljudskim pravima i slobodama, no određenim pravima dobijamo pristup tek sticanjem punoljetstva. Ipak, u skladu sa njihovim godinama starosti, mladima se moraju omogućiti i građanska prava kao što su pravo da biraju i budu birani, te druga prava koja uživaju kao državljani BiH.

Sva tri Zakona, pored toga što naglašavaju važnost poštivanja ljudskih i građanskih prava mladih osoba, definiraju dodatna prava za mlade u društvu. Mladi imaju pravo na podršku i unapređivanje svog razvoja bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.

Predstavnici krovnih omladinskih udruženja/organizacija na svim nivoima (lokalni, kantonalni, entitetski) imaju pravo da budu konsultirani za sva pitanja koja se tiču mladih, te da pored obaveznog uključivanja u rad Komisije za mlade na svim nivoima (FBiH i RS), predstavnici struktura mladih budu uključeni i u rad drugih stručno-savjetodavnih i radnih tijela od interesa za život mladih.

Predstavnici omladinskih struktura u FBiH imaju dodatno pravo da budu uključeni u planiranje, te izradu Strategije za mlade na svim nivoima vlasti (koja je obaveza vlasti u ovom entitetu).

Zakonom predviđeni mehanizmi institucionalnog učešća mladih u BiH

Naziv tijela	Nivo na kojem se formira	Obaveza učešća predstavnika mladih
entitet Federacija Bosna i Hercegovina		
Komisija za mlade	općina/grad	DA (min. 1)
Komisija za mlade	kanton	DA (min. 1)
Komisija za mlade	entitet (parlament)	DA (min. 1)
Savjet za mlade	entitet (vlada)	DA (50%)
entitet Republika Srpska		
Komisija za mlade	opština/grad	DA (1/3 članstva)
Komisija za mlade	entitet (skupština)	DA
Savjet za mlade	entitet (vlada)	DA (3 člana)
Brčko distrikt		
Komisija za mlade	entitet (vlada)	NE

Oba entiteta u BiH su predvidjela formiranje Savjeta za mlade kao mehanizma koji okuplja mlade i donosiocje odluka, kako bi zajedno kreirali bolje politike za mlade, te pratili provođenje postojećih politika. Ova mogućnost u Republici Srpskoj postoji i na lokalnom nivou.

The image features a stylized illustration of a person with dark hair and a red shirt, shown from the side. A green speech bubble originates from the person, containing the text 'A imam li ja neke obaveze?'. To the right, a large purple speech bubble contains a list of four obligations. The background is white with several colorful, abstract shapes: a blue one in the top right, an orange one on the left, a pink one below the orange one, and a yellow one in the bottom right.

**Kako bi unaprijedio sebe
i zajednicu u kojoj živiš, imaš
obavezu da:**

1. jačaš svoje sposobnosti, unaprijeđuješ znanje i razvijaš vlastitu ličnost
2. doprinosiš izgradnji i razvoju svoje zajednice;
3. poštuješ i zagovaraš vrijednosti mira, tolerancije i nediskriminacije;
4. izražavaš solidarnost i posebnu brigu prema ranjivim i marginalizovanim grupama i pojedincima.

A imam li ja
neke obaveze?

Obaveze vlasti

Zakon o mladima Federacije BiH odgovornost pružanja podrške mladima delegira svim nivoima vlasti u Federaciji, prije svega kroz definiranje, usvajanje i provođenje strategija prema mladima. Kako općinski/gradski, tako i kantonalni nivo vlasti, dužan je odrediti službenika/-icu za pitanja mladih, odnosno odjel pri nadležnom ministarstvu.

Zakon je propisao skup mjera, koje nadležni organi trebaju ispoštovati na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti. To su npr:

- osiguranje prikladnog prostora za mlade,
- osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih,
- određivanje nadležne službe za pitanja mladih,
- osiguranje grantova za projekte za mlade,
- osnivanje komisija za mlade pri općinskim/gradskim vijećima,
- pružanje sveopšte podrške radu općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih.

Nadležna općinska/gradska služba vodi spisak omladinskih udruženja na teritoriji općine/grada, ali i neformalnih grupa koje žele predlagati projekte za mlade.

Na nivou Federacije BiH, Vlada FBiH je Zakonom obavezana da strateške, razvojne i programske dokumente uskladi sa potrebama mladih, te da formira Savjet za mlade kao međuresorno radno tijelo. Pri Parlamentu Federacije BiH se uspostavlja Komisija za mlade, koja predstavlja zajedničku komisiju oba doma Parlamenta.

Vlada FBiH je Parlamentu FBiH dužna svake godine podnositi Izvještaj o položaju mladih, nastojanjima i aktivnostima podrške mladima. Vlada je ovim Zakonom dužna definisati i zasnovati različite federalne grantove i transfere u cilju podrške mladima.

Ono što je specifično za ZOM FBiH u odnosu na rješenje u RS i BD BiH, jeste da su u kaznenim odredbama

Zakona predviđene i mjere, ukoliko različiti nivoi vlasti ne ispunjavaju svoje zakonske obaveze.

Kako to definiše ZOM RS, briga o omladini je od opšteg interesa za Republiku Srpsku, a taj interes se ostvaruje uređivanjem i stvaranjem uslova za omladinsko organizovanje i brigu o omladini, te donošenjem i realizacijom dokumenata omladinske politike, kako na entitetskom, tako i lokalnom nivou. Omladinske politike, koje predstavljaju najviše strateške dokumente, prate i odgovarajući akcioni planovi za njihovo sprovođenje. Donošenje ovih dokumenata na entitetskom nivou je obaveza Narodne skupštine RS, na prijedlog nadležnog Ministarstva, koje iste priprema u saradnji sa Savjetom za mlade Republike Srpske.

Nadležni entitetski organi i jedinice lokalne samouprave su dužne:

- obezbijediti uslove za učešće mladih u donošenju odluka, raspravama i debatama koje se odnose na njihovu problematiku,
- formirati komisiju za mlade,
- osigurati prostor za rad i druge uslove za rad.

Omladinskom savjetu Republike Srpske, kao krovnom tijelu u oblasti omladinskog organizovanja u Republici Srpskoj, Zakonom je planirano izdvajanje sredstava kroz entitetski budžet, delegiranje predstavnika u stručna tijela Narodne skupštine i Vlade RS, te prostor i drugi uslovi za rad.

Briga o mladima je Zakonom definisana kao opšti interes Brčko distrikta BiH, te se vlast donošenjem ZOM BD obavezala:

- Urediti i stvoriti uslove za omladinsko organizovanje
- Donijeti i realizovati Strategiju za mlade.

Kontakt tačka kojoj se obraćamo i koja je dužna pratiti napredak implementacije Zakona je Odjeljenje za stručne i administrativne poslove Vlade BD BiH. Ono, između ostalog, uspostavlja i vodi Registar omladinskih organizacija, te zajedno sa Vijećem/Savjetom mladih BD BiH izrađuje nacrt Strategije za mlade. Pored ovog Odjeljenja, Vlada BD BiH se obavezala formirati Komisiju za mlade pri Skupštini BD BiH, te imenovati Službenika za mlade. S ciljem poboljšanja uloge i statusa mladih u Distriktu, nadležni organi trebaju osigurati uslove za učešće mladih u raspravama, debatama i donošenju odluka koje se odnose na mlade.

A stylized illustration of a man with a dark blue beard and hair, wearing a light blue shirt. A large green speech bubble is positioned to his right, containing the text 'FAKAT JE VAKAT ZA AKCIJU'.

FAKAT JE VAKAT ZA AKCIJU

Za aktivizam u zajednici veoma je važno da imamo informacije o onome što postoji i što nam je već obezbijeđeno od strane institucija vlasti.

Iz tog razloga ćemo napraviti **korak dalje i pitati institucije vlasti šta su uradile.** Pred vama je zahtjev koji možete dopuniti sa informacijama o instituciji kojoj se obraćate, te označiti polja ispred informacija koje tražite.

Biti aktivan član društva, znači, pored poznavanja prava i obaveza proisteklih Zakonima, pratiti i njihovu implementaciju.

Preporučujemo vam da Zahtjev odnesete lično na protokol institucije ili poštom na adresu!

Kontakt:

Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine

T: +387 (0)33 204 104
E: info@vijecemladih.ba
W: www.vijecemladih.ba

Omladinski Savjet Republike Srpske

T: +387 (0)65 475 098
E: omladinskisavjetrs@gmail.com
W: omladinskisavjet.org

Vijeće/Savjet Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

T: +387 (0)65 994 069
E: vijecemladihbd@gmail.com
W: www.vsmdbd.org/

Bosna i Hercegovina

Naziv organa

Adresa

ZAH T J E V

za pristup informaciji od javnog značaja

Na osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini od gore navedenog organa zahtjevam:

- obavještenje da li posjeduje traženu informaciju;
- uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju;
- kopiju dokumenta koji sadrži traženu informaciju;
- dostavljanje kopije dokumenta koji sadrži traženu informaciju elektronskom poštom na adresu iz potpisa.

Ovaj zahtjev se odnosi na informacije o ispunjenosti obaveza prema mladima na teritoriji za koju je nadležni organ odgovoran. Da li je nadležni organ obezbijedio:

- Prostor za mlade
- Budžet za mlade
- Službenika/cu za mlade
- Registar/spisak omladinskih udruženja/organizacija
- Komisiju za mlade
- Strategiju za mlade/omladinsku politiku
- Poseban grant za projekte mladih

Mjesto -

Ime i Prezime -

Datum -

E-mail adresa -

FAKAT JE VAKAT ZA MLADE

#fakatjevakat

#zamladenalokalu

Materijal možete pronaći i u online verziji na www.vijecemladih.ba

BHRI
BOSNIA AND HERZEGOVINA
RESILIENCE INITIATIVE

**VIJEĆE MLADIH
FEDERACIJE BiH**

OCPC
ОМЛАДИНСКИ САВЈЕТ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
YOUTH COUNCIL OF REPUBLIC OF SRPSKA

#fakatjevakat
#zamladenalokalu